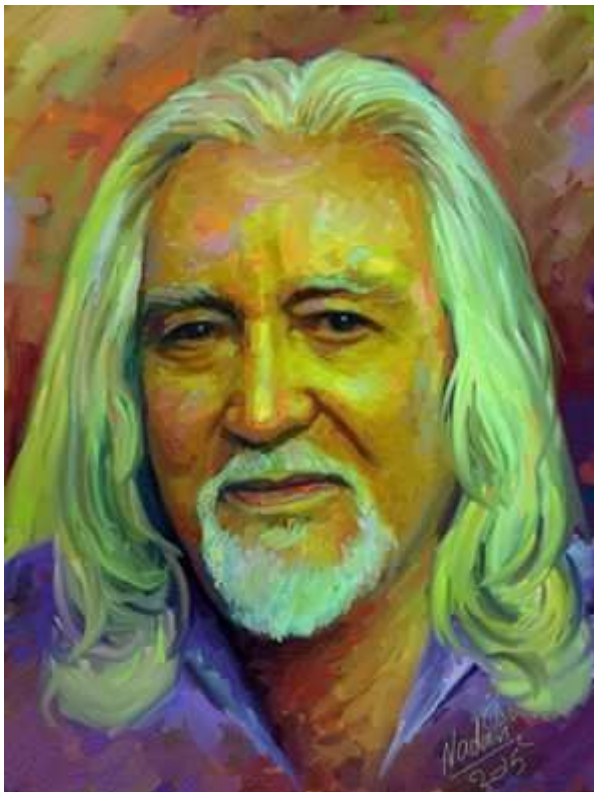

یادی دکتور محمد نعیم فرحان کرامی باد

از تاتر مندوی تا دکتور اسی تیاتر

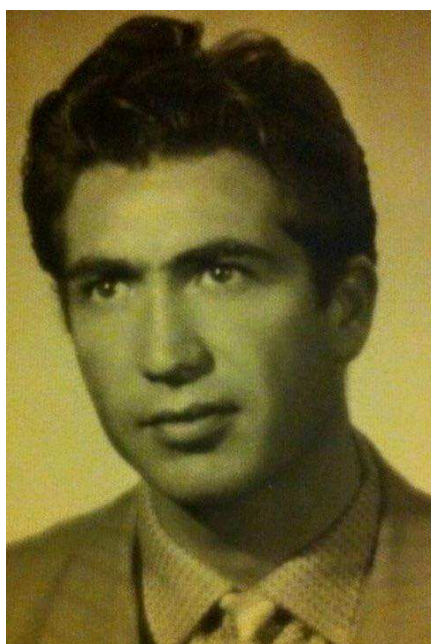
دکتور محمد نعیم فرحان فرزند محمد علی در اول حمل سال ۱۳۱۷ هجری شمسی در ناحیهء از شهر قندهار به نام دروازهء هرات متولد شد. بعد از به پایان رساندن تحصیلات دورهء ثانوی در لیسهء عالی حبیبیه به سال ۱۳۳۸ هـ ش شامل دانشکدهء ادبیات دانشگاه کابل در رشتهء تاریخ و جغرافیه شده و به سال ۱۳۴۲ هـ ش با بدست آوردن دیپلوم لسانس از این دانشگاه فارغ گردید.

بعد از تاسیس رادیو افغانستان و آغاز بخش برنامهء اطفال بطور زنده، نعیم فرحان و برادر

بزرگش کریم زیارکش به عنوان ترانه خوان در این پروگرام اشتراک می ورزیدند و در عین زمان در تکیه خانهء چنداول کابل قدیم در روزهای جمعه و ایام عاشورای محرم مرثیه سرایی

نیز می کردند، ترانه خوانی آنان در رادیو مورد پذیرش جامعه سنتی و مذهبهزده نبود، لذا میر علی احمد آقا، صاحب تکیه خانه چنداول از هر دو برادر خواست تا میان منبر و رادیو باید یکی را انتخاب کنند، همان بود که هر دو برادر منبر مرثیه سرایی را ترک و به همکاری خود با رادیو ادامه دادند.

از آنجایی که محمد نعیم فرحان در ایام نوجوانی و متعلمی به هنرهای زیبا و به ویژه هنر آواز خوانی و تمثیل علاقه فراوانی داشت، به اثر تشویق و ترغیب فامیل در ایام جوانی و تحصیل در دانشگاه با تخلص «شعله» و بعداً «فرحان» به حیث آواز خوان در رادیوی افغانستان و ممثیل در تیاتیر مندوی و همچنان در پوهنی ننداری و شاهی ننداری آواز خوانی و تمثیل میکرد. زمانیکه او در رادیو افغانستان به حیث آواز خوان آماتور شروع به کار نمود آواز خوانان شهیر و پر آوازه دیگری نیز در آنجا حضور داشتند که از وی به گرمی استقبال نموده و با او یاری و همکاری نمودند که از آن جمله میتوان از هنرمندانی چون دکتور صادق فطرت ناشناس، عبدالرحیم ساربان، محمد حسین ارمان، دکتور محمد زبیر پیکان، عبدالوهاب مددی، محمد یعقوب آبشار، محمد امین عندلیب، محمد اکبر محبوب، محمد حکیم نیرنگ، محمد امین آشفته، محمد ظاهر بامداد، زنده یاد پرانات و همچنان محترمه میرمن پروین، میرمن لیلا، میرمن ژیلا، پیغله رعنا، پیغله آزاده، پیغله جلوه پیکر یعنی میرمن افسانه کنونی... نام برد.

در آن زمان شبکهء رادیو افغانستان در پل باغ عمومی موقعیت داشت و پارچه های موسیقی و اخبار روز به گونه یی زنده پخش و نشر می شد و در هر هفته از میان آهنگهای منتشر شده برخی از آهنگهای خوب انتخاب و ثبت نوار می گردید که از زنده یاد فرحان نیز چند آهنگ زیبا از آن زمان تا اکنون در آرشیف آن رادیو به یاد گارمانده است، و قبل از به قدرت رسیدن مجاهدین و طالبان گاه گاهی به نشر میرسید. و از آن جمله است آهنگهای (یاد آن شب که صبح در ره ما گل میریخت) کمپوز از استاد ننگیالی، (ای دل ببال از خرمی سرو

خرامان آمده) کمپوز از زنده یاد استاد سلیم سرمست، (شوم صدقه لب خندان تو) کاپی از فلم

هندی (به زره کی عشق دخیلی یار شه دی) کمپوز از زنده یاد استاد اولمیر (سیمین بری گل پیکری آری) آهنگ ایرانی که ترتیب کننده آن زنده یاد استاد فرخ افندی میباشد.

بعد از به دست آوردن گواهی نامه لیسانس از دانشکده ادبیات دانشگاه کابل با در نظر داشت سابقه مطبوعاتی و هنری اش به حیث معاون مدیریت عمومی تورید و تولید فلم ریاست پوهنی ننداری مربوط وزارت اطلاعات و کلتور آنوقت و متمم جریده « هفته هنر » تقریر یافت و برای مدت یک سال در این مناصب ایفای وظیفه نمود و در نهم ماه سنبله ۱۳۴۳ هجری شمسی با استفاده از یک بورس تحصیلی غرض تحصیلات عالی در رشته تیاتر عازم چکوسلواکیا گردید. بعد از اخذ دکتورا در رشته تئاتر از یونیورستی چارلس پراگ پایتخت چکوسلواکیای آنوقت در سال ۱۳۵۱ هجری شمسی به وطن برگشت و مدتی به حیث عضو تیاتر دری در ریاست ثقافت و هنر وزارت اطلاعات و کلتور و بعداً به حیث مدیر آرشیف هنری ریاست کابل ننداری انجام وظیفه کرده در سال ۱۳۵۲ به خدمت زیر بیرق شامل کورس ضابطان احتیاط گردید و در سال ۱۳۵۳ به حیث دریم بریدمن از آنجا شهادتنامه گرفته دوباره به حیث رژیسور و بعداً معاون کابل ننداری تا زمان کودتای هفت ثور خدمت نمود.

زنده یاد فرحان در سال ۱۳۵۳ نمایشنامه (کمیدی زنان عصبی) اثر دو نویسنده شهیر و شناخته شده فرانسوی به نام های «ارنست بلوم» و «روبرت توشی» را از زبان چکی (چکوسلواکیای سابق) به زبان محاوره یی و به لهجه زیبای کابلی ترجمه نمود که تا روی کار آمدن دولت اسلامی چندین بار در استیژ کابل ننداری به نمایش گذاشته شد و هر بار مورد استقبال هر چه بیشتر هموطنان قرار گرفت، و از آن پس تا کنون متن نوشتاری این نمایشنامه نیز چنان مورد پسند و پذیرش فارسی زبانان بوده است که چند بار از جانب بنگاه های نشراتی مختلف تجدید چاپ شده است، چنانکه بنگاه نشراتی کاوه نیز به سال ۲۰۰۰ میلادی در کشور آلمان به تجدید چاپ این اثر زیبا و ارزشمند همت گمارده است.

بعد از کودتای ثور به حیث رژیسور و مدیر موسیقی ریاست افغان ننداری ایفای وظیفه نمود و در ضمن نوآوری های دیگرش گروه هنری یی را به نام «شگوفه های سرخ» به مشاورت زنده یاد استاد محمد هاشم ایجاد کرد که هنرمندان پر آوازه یی چون استاد الطاف حسین و استاد الفت آهنگ به حیث آواز خوانان این گروه در کنسرت ها ظاهر میگردیدند و از طرف

تماشاچیان و بیننده گان و شنونده گان رادیو به گرمی زائدالوصفی مورد استقبال قرار می گرفتند و تا همین حالا آهنگ های شان در آرشیف رادیو تلویزیون افغانستان موجود بوده و پخش می گردد. همچنان هنگامی که به حیث رژیسور در افغان ننداری ایفای وظیفه می نمود نمایشنامه های فراوانی را ترجمه، نوشته و دراماتیزه و دایرکت نمود که از آن جمله، « کور خود بینای مردم» نوشته فرحان و محترم مهدی دعاگوی به کارگردانی و دایرکت خود فرحان، « حماسهء مادر گورکی» دراماتیزه و دایرکت وی، « ملالی دوشیزه افغان»، « جبار خان و جلاد خان»، « میرزاقلمان» نوشته وی و استاد بیسد و همچنان بسیاری از نمایشنامه های دیگر که ذکر آنها در اینجا نمی گنجد. همچنان با برخورداری از استعداد و توانایی قابل وصفی در هنر تمثیل و تئاتر نه تنها در استیژهای داخل کشور بلکه در خارج از کشور نیز در نقش های گوناگونی ظاهر گردیده است.

در سال ۱۳۵۹ به صواب دید و مشورهء هنر مند سرشناس کشور دکتور عنایت الله شهرانی، به حیث استاد در کرسی تئاتر دیپارتمنت هنرهای زیبا مربوط فاکولتهء ادبیات و علوم بشری دانشگاه کابل تقرر حاصل کرد که چندی به حیث آمر دیپارتمنت تیاتر و موسیقی و مدت کوتاهی به حیث سرپرست مکتب موزیک و بعد از مسافرت دکتور شهرانی به خارج از کشور تا زمان تأسیس فاکولتهء هنر ها در هجدهم سنبلهء سال ۱۳۶۳ در چوکات دانشگاه کابل به حیث آمر دیپارتمنت های پنجگانهء هنرهای زیبا ایفای وظیفه نموده و بعداً به حیث معاون رئیس فاکولتهء هنرهای پوهنتون کابل تقرر حاصل کرد و تا زمان بقدرت رسیدن مجاهدین به کابل و بسته شدن دروازه های علم و هنر یعنی مکاتب و پوهنتون ها، وظایف خود را انجام داده و در دورهء ماموریت و استادی خود به گرفتن مدال ها، نشانها، تحسین نامه، تقدیرنامه ها و جوایز مطبوعاتی و هنری فراوانی نایل گردید. زنده یاد فرحان به پاس خدمات شایسته یی که در طول دوران مأموریت خویش انجام داده بود به حیث « کارمند شایستهء فرهنگ» در افغانستان شناخته شده و به این لقب مفتخر گردید. تا اینکه به اثر گسترش حوادث ناگوار جنگ و خونریزی ها و ویرانی ها در وطن عزیز مان وی نیز به ناچارو با قلبی مملو از حسرت و ناگزیری همراه با اعضای فامیل خویش رهسپار دیار غربت شده و در شهر سدنی - استرالیا اقامت گزید.

زنده یاد دكتور فرحان از مدتي بدینسو در بستر بیماری قرار داشت و با کمال تأسف امروز
شنبه مؤرخ (۲۱.۱۱.۲۰۱۵) م مطابق (۳۰ عقرب ۱۳۹۴) هجری شمسی بعمر ۷۶ سالگی در شهر
سدنی استرالیا چشم از جهان بست، خاطره اش تابناک و یادش گرامی باد!
بفامیل محترم فرحان و جامعه فرهنگی افغانستان تسلیت عرض میدارم...

با عرض ادب و حرمت

حامد یوسف نظری

مسؤول انتشارات کاوه

۲۱.۱۱.۲۰۱۵ آلمان - شهر کلن